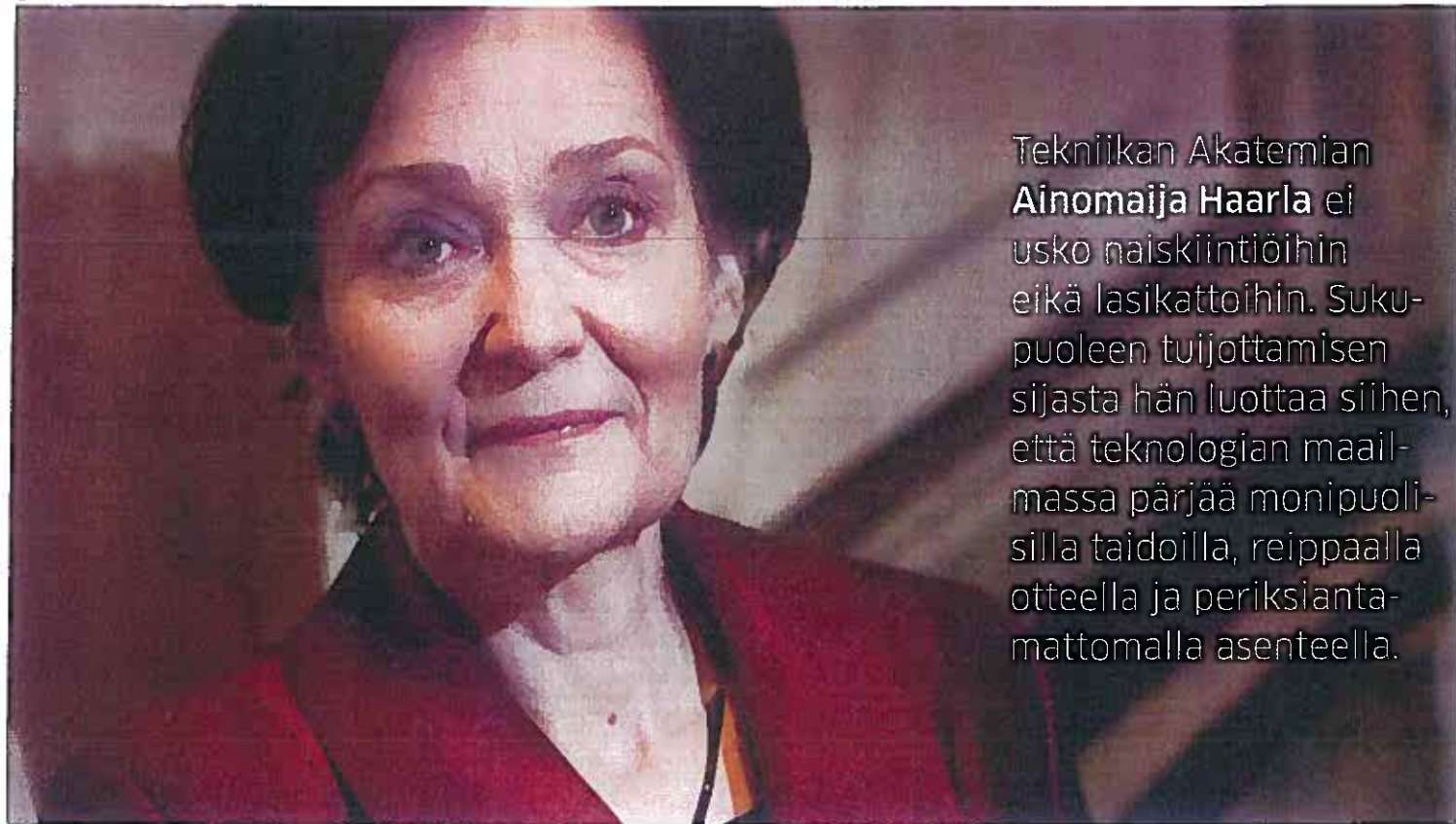




Tekniikan Akatemian Aino Maija Haarla ei usko naiskiintiöihin eikä lasikattoihin. Sukupuoleen tuijottamisen sijasta hän luottaa siihen, että teknologian maailmassa pärjää monipuolisilla taidoilla, reippaalla otteella ja periksi antamattomalla asenteella.

Nainen ja tekniikka

Teksti: Merja Forsman // Kuvat: Johanna Kannasmaa

AINOMAIJA HAARLA ei ole koskaan kokenut naiseutta hidasteena urallaan. Ei edes silloin, kun hän aloitti opiskelut Teknillisessä korkeakoulussa paperinvalmistustekniikan diplomi-insinöörilinjalla toisena naisena kymmenen miehen joukossa. Eikä silloin, kun hänen hermojaan testattiin ronskeilla puheilla ja ennakkoluuloilla paperitehtaalla, jossa hän työskenteli ensimmäisenä naispuolisena vuorotyönjohtajana.

Kiinnostus tekniikan alaan käynnistyi jo nuorena. Haarla halusi ammattinsa luonnontieteen ja matematiikan alalta, mutta lääkärin ura ei houkutellut. Oma ala löytyi TKK:n paperivalmistustekniikan diplomi-insinöörilinjalta vuonna 1972.

”Suomessa metsäteollisuus on merkittävää ja olin nähnyt isoisäni sahan kautta, että alalta voi saada elantonsa”, Haarla kertoo.

Vanhemmat eivät valintaa kummastelleet. Eikä opiskelupiireissäkään siihen juuri kiinnitetty huomiota.

”Olin yksi opiskelijoista, en yksi naisopiskelija muiden joukossa”, Haarla selittää.

”Peräänantamattomuus ja uteliaisuus ovat vieneet minua eteenpäin.”

Vaikka Haarla myöhemmin on joutunut monien sukupolvensa naisten tavoin – varsinkin uran alkuvaiheessa – näyttämään kyntensä miesvaltaisella alalla, hän ei ole koskaan nähnyt asiaa naiskysymyksenä.

”Kun en ole tehnyt siitä itselleni numeroa, se ei ole ollut minulle mikään ongelma. Omalla ammattimaisella käytöksellä voi vaikuttaa asioiden kulkuun. On oltava asiantuntemusta ja rohkeutta vaihtaa ympäristöä tarpeen tullen. Peräänantamattomuus ja uteliaisuus ovat vieneet minua eteenpäin”, Haarla kertoo.

Ja pitkälle hän on päässytkin.

Tekniikan alaa demystifioimassa

Haarla siirtyi vuosien aikana paperitehtaan laboratorio- ja kehitysinsinöörin töistä markkinointiin, liiketoiminnan kehitystyöhön ja johtotehtäviin globaaleille markkinoille.

”Kannattaa hankkia ulkomaan kokemusta, Suomi on kaukainen saareke ja riippuvainen muiden maiden kuluttajakäyttäytymisestä”, Haarla kertoo yli kolmenkymmenen vuoden kokemuksella.

Kun hänen toinen lapsensa oli kirjoittanut lukiosta ja toinen suoritti abivuottaan, hän muutti neljäksi vuodeksi Saksan Bayeriin jättäen perheensä Suomeen asumaan.

”Tehtäväni oli yhdistää vanhaa perheyrittystä osaksi kansainvälistä suurta UPM:ää. Mielenkiintoinen tehtävä, jossa lopulta onnistuimme hyvin”, Haarla kertoo.

Haarla opiskeli myös MBA-tutkinnon, väitteli

tekniikan tohtoriksi kuukautta ennen 50-vuotispäiviään ja veti joitakin kursseja TKK:lla.

”On tärkeää laajentaa osaamista erityisesti, jos insinöörinä haluaa johtotehtäviin. Suomessa on ollut tapana opiskella syvälle ja kapeasti.”

Tukena on aina ollut joustava ja ymmärtäväinen insinöörimies, jonka kanssa Haarla on pysynyt yhdessä kaikki vuodet opiskeluajoista lähtien.

”Mies, joka kokee menestyvän naisen pelottavana, kärsii huonosta itseluottamuksesta”, Haarla tokaisee.

Vuonna 2007 Haarla perusti oman konsultointiyrityksen, jossa hän teki mm. liiketoiminta- ja markkinointisuunnitelmia teknologiayrityksille. Muutaman vuoden päästä sinnikäs headhunter sai hänet kuitenkin asettumaan käytettäväksi, kun uudistuvalla Tekniikan Akatemialle etsittiin toimitusjohtajaa.

”Olin siinä vaiheessa kiinnostunut teknologioista, joilla voi parantaa ihmisten elämisen laatua, ja olin kiinnostunut myös yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta.”

Esimerkittäisiä naisia vai esimerkkejä naisille

Siitä kun Haarla opiskeli Otaniemessä, naisopiskelijoiden määrä on kasvanut reilusta kymmenestä prosentista yli kahteenkymmeneen. Haarlan mukaan yksi syy hitaaseen kasvuun löytyy peruskouluista ja siitä, ettei oppitunneilla ole tehty yhdessä asioita. Matematiikkaa ja luonnontieteitä mystifioitiin ja opiskelu oli teoreettista.

"Olin kiinnostunut teknologioista, joilla voi parantaa ihmisten elämisen laatua."

"Opetusmenetelmät ovat onneksi muuttaneet vuosikymmenien kuluessa interaktiivisemmiksi ja ilmiöiden ymmärtäminen yhdessä tekemisen ja kokeilun kautta on korvannut ulkoa opettelua. Eräskin pohjalainen opettaja vei oppilaansa Powerparkiin oppimaan keskipakovoimasta", Haarla kertoo.

Lisäksi hän peräänkuuluttaa käytännön esimerkkejä insinööriä tekevästä ja alan tarjoamista monipuolisista uramahdollisuuksista.

"Alallamme olevien pitää kertoa, mitä kaikkea tekniikan koulutuksella voi tehdä ja teidän toimittajien olisi välitettävä nämä eteenpäin kiinnostavalla tavalla valintoja tekeville nuorille. Mutta ei niinkään, mitä NAISinsinööri voi tehdä vaan mitä kaikkea INSINÖÖRI voi tehdä", Haarla selittää.

Haarlan mukaan naisia voisi houkutella alalle mm. kertomalla miten teknologialla pystytään parantamaan arkea ja ratkaisemaan ihmiskunnan isoja kysymyksiä energian saannista juomaveden riittävyyteen ja terveydenhuollosta tiedonkulkuun niin kehittyneissä kuin kehittyvissä maissakin.

Mutta tarvitaanko naisia teknologian alalla?
"Tarvitaan. Naiset tuovat monipuolisuutta", Haarla perustelee.

Hänen mukaansa naisten keksinnöissä korostuu käytettävyys arjessa, helppous ja muotoilulla vaikuttaminen. Syyksi hän epäilee sitä, naiset ovat sensitiivisempiä arjen ongelmiin ja haluavat ratkaista niitä elämän helpottamiseksi. Eikä ratkaisujen tarvitse olla rumia. Haarla ei kuitenkaan näe suuria eroja miesten ja naisten välillä, ellei ihan etsimällä etsi.

"Toivon, että media ja headhunterit lakkaisivat vahvistamasta stereotypioita muun muassa siitä, etteivät naiset muka ota riskejä. Olen urani aikana nähnyt monta kertaa, että naiset vasta ottavatkin riskejä."

Haarla ei myöskään usko, että insinöörinaiset ovat kovinkaan erilaisia johtajia kuin insinöörimiehet.

"Monet alalla työskentelevät naiset ovat yhtä lailla asiajohtajia kuin miehetkin. Ja on muutenkin aivan vääristynyt kuva, ettei insinöörillä olisi ihmistaitoja. Täytyy todellakin osata kommunikoida, esiintyä ja vaikuttaa kun johtaa joukkoja", Haarla selittää.

Muutoksen tuulet

Vaikka naisia kaivataan alalle, Haarla ei usko naiskiintiöihin eikä siihen, että Tekniikan Akatemian jakaman Millennium-teknologiapalkinnon saaja pitäisi olla nainen vain sukupuolensa vuoksi.

"Asiantuntemuksen on tultava aina ensin. Millennium-palkinnon ehdokkaiden ikähaarari on toistaiseksi ollut 55–65 vuoden välillä ja naistaiturit ovat vasta tulossa. Lisäksi naisten

taitoja ja työn tuloksia pitää oppia tunnistamaan paremmin. Meillä olisi opittavaa miehiltä tehokasta verkostoitumisesta", Haarla kertoo.

Vaikka vielä ei Otaniemen insinööripuolella näy naisia kuin reilu viidennes, muutosta on Haarlan mukaan luvassa. Ainakin jos katsoo Tekniikan Akatemian Elinkeinoneuvoston hallitusta ja kansainvälistä nuorten tiedeleiriä.

"Leirille hakee suuri määrä taitavia tyttöjä ympäri maailman", Haarla kertoo.

Tytöt näkevät mahdollisuuksia tällaisissa leireissä ja tulevat vielä valloittamaan maailman omilla keksinnöillään. Viime vuonna leirille osallistui 16 tyttöä ja 14 poikaa – ihan ilman kiintiöitä. ■



HÄN: AINOMAIJA HAARLA
Tekniikan Akatemian toimitusjohtaja

ALKUPERÄISELTÄ AMMATILTAAN

paperinvalmistustekniikan DI ja tohtori Otaniemestä, joka on erikoistunut yrityksen kilpailukykyyn kehittämiseen tuote-erikoistumisen kautta.

TOIMINUT Tekniikan Akademia -saatiön

toimitusjohtajana, konsulttiyrityksen toimitusjohtajana, yritysjohtajana Suomessa ja ulkomailla sekä useiden suomalaisten yritysten hallituksissa sekä

World Economic Forumin Summer Davos-kokouksen facultyn jäsenenä.

TYÖSKENNELLYT metsä- ja metalliteollisuudessa Suomessa, USA:ssa ja Saksassa vuodesta 1978 lähtien tuotekehitys-, myynti- ja markkinointi-, liiketoiminnan ja strategisen suunnittelun tehtävissä. Hallitustehtävissä vuodesta 1993, pörssiyrityksissä vuodesta 2005 lähtien. Oma konsulttitoimisto 2007.

Tekniikan Akademia

TEKNIIKAN AKATEMIA on itsenäinen säätiö, joka edistää elämänlaatua parantavien innovaatioiden tunnettua ja leviämistä, Suomen kilpailukykyä ja verkottumista sekä innostaa nuoria tekniikan ja luonnontieteiden pariin. Tekniikan Akademia -saatiöön (TAF) kuuluvat Teknillisten Tieteiden Akademia TTA, Svenska tekniska vetenskapsakademien i Finland STV sekä Elinkeinoneuvosto, jonka jäseninä ovat johtavat suomalaiset teollisuusyritykset.

TAF jakaa joka toinen vuosi kansainvälisen Millennium-teknologiapalkinnon. Palkinnolla annetaan tunnustusta ihmisten elämän laatua parantaville ja kestävästi kehitystä edistävälle teknologisille innovaatioille. TAF järjestää Tekniikan päivät ja nuorten kansainvälisen tiedeleirin Millennium Youth Campin ja jakaa CTO of the year -palkinnon.

www.technologyacademy.fi